

Posame
Naročnin
18 din.,
Celo leto
zaračunaj
govoru; pri večkratnem
inseriranju primeren popust. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban šte. 113.

STRAZA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.
12. ure dopolnjenaja v ponedeljek, sredo in petek.
Nezaprite reklamacije sodele prosite.
Telefon interurban šte. 113.

38. šte.

Maribor, dne 27. marca 1922.

Letnik XIV.

Minister Pucelj izžvižgan.

Shod «Samostojne» v St. Lenartu — manifestacija za Slovensko ljudsko stranko.

Iz St. Lenarta smo dobili naslednje telefonsko poročilo:

Minister Pucelj je za nedeljo, 26. t. m. napovedal velik shod Samostojne kmetijske stranke v Sokolski dom. Shoda so se v ogromnem številu udeležili i naši pristaši iz lenartskega in mariborskega okraja. Naši so se zbrali pri Arnušu in v dolgi črti odkorakali pod vodstvom poslanca Žebota na zborovališče. Advokat dr. Gorišek se je ustrašil naših in je dal dvorano zatvoriti. Se le, ko je došel Pucelj so odprli dvorano. Naši so zasedli dve tretjini dvorane. Pucelj je otvoril zborovanje in imenoval za predsednika gočovskega Krambergerja. Naši so zahtevali volitev in so burno ugovarjali proti Puceljevemu absolutizmu. Vsak govor ministra Pucelja je bil nemogoč. Pucelj se je pogajal s poslancem Žebotom, a ta je ostal neizprosen. Naši so vstrajali do konca zborovanja od 9. do pol 12. ure. Vmes so skušali govoriti Pucelj, harmonika fabrikant Simončič, šentjanski Dobnik, Mermolja, nek «obrtnik» iz Krajnske, učitelj Ivančič in Robnik, a vsi poskusi so bili zamanj. Naši so posebno živahno ugovarjali Mermolji in Pucelju. Čim se je Mermolja pokazal na odru, je cela dvorana zahrumela «Mermolja ven! Doli z njim!» Trušč je bil cele 4 in pol ure tak, da je bil ves napor g. Pucelja in njegovih drugov zamanj. Revez se je potil in postal ves hripav. Ob pol 12. uri je Kramberger tiho zaključil shod. Ni si upal prečitati pripravljeno zaupnico Pucelju. Naši so klicali: «Abzug Pucelj» in ga krepko izžvižgali. Tako je obsodilo slovenjgoriško ljudstvo izdajsko Samostojno!

Po samostojnem shodu so naši odšli v Arnuševo dvorano, kjer se je vršil veličasten shod SLS. Predsedoval je starosta župan Šuman. Govorila sta poslanec Žebot in posestnik Gunzl. Zborovalci so izrekli SLS in našim poslancem zaupnico in obsodili pogubonosno politiko Samostojne, posebno ministra Pucelja.

Gospodarska politika beograjskih oblastnikov.

Kto kaže skoraj nevidni razlogi gospodarskega hiranja naše države? Tako se povzraša vsa pošteno misleča javnost, ki se šibi pod ogromnimi davčnimi bremeni. Nedavno je ugleden hrvaški časnik objavil zanimiv gospodarski članek, iz katerega posnemamo sledeče misli:

Valutni politiki belgrajskih finančnikov močno primanjkuje najpotrebnejši predpogoj: stalnost in usmerjenost. Belgrajska vlada vodi gospodarsko politiko, ki se protivi neomajnim načelom umnega gospodarstva in poleg tega ne temelji na naravni osnovi. Ta politika ne sledi smerem dogodkov od vzroka do posledice, ker pa nima določenih ciljev in ker se le prepogostokrat udaja nevarni igri slučajev — ni aktivna, temveč skrajno pasivna, t. j. neplodna. Nesistematična ali neusmerjena gospodarska politika, ki jo Belgrad uveljavlja v vedno večji meri, stoji v ostrem nasprotju s kulturnim in gospodarskim napredkom današnje dobe. Brezglavo zbrane sile se porazgubljajo in navadno ne prinašajo dobička.

To primitivno (enostavno) gospodarstvo imenuje Nemeo „Raubwirtschaft“, slovenski „grabežno gospodarstvo“. Metoda (način) tega gospodarstva obstoji v tem, da uprava odvzema sredstva za svoje potrebe od situacija do situacija, da izžema, kjerkoli le more, kadar ji pa primanjkuje grabi — kar je neizogibno — pa „pljačka“ ali ropa svoje lastne vrednote. To trditev potrjujejo poročila listov o razprodaji („Ausverkauf“) državnih šum in rudnikov ter providbenih vrednot, ki prehajajo polagoma v roke inozemskega velekapitala.

Sedanja gospodarski politiki je narod samo le objekt (predmet), oblast pa je svrha, ki služi sebičnosti: oblast je nad narodom, ona urejuje narodno življenje in delo, iz državljanov se rodi — podanost srednjega veka. Ta politika se sklada s politično nadvlado ali hegemonijo, ki je označba za resnično osvajanje.

„Valutno ujedinjenje“, kakor je bilo izvedeno v naši državi, ni nič drugega nego uničenje („poražene“) krone s pomočjo („zmagovalec“) dinarja. Nenaravno povišanje dinarja na škodo krone — kdo se ne spominja nesrečne izmenjave 1:4? — je poseben slučaj politike, ki je dvignila Beograd na škodo Ljubljane in Zagreba. Namesto umne agrarne politike so izumili v Beogradu takozvano „agrarno reformo“. Nameni, ki so se od početka sukali okoli te „reformo“, so bili politični in po barvani z grabežljivostjo posameznih skupin in posameznikov. Konfiskacija ali razlastitev posestev se v temkem obsegu in pod takimi okolnostmi nikjer na svetu ni tako izvedla, kakor v naši državi. Izjemo vori menda sovjetska Rusija. S to „reformo“ so uničili produkcijo velikih posestev, dejansko pa z razlastitvijo niso očistili malega posestnika. Posledica je bila: zmanjšano produktivnost v kmetijskih panogah in onemogočena tekma na svetovnem trgu.

Celokupna narodna produkcija — gospodarstvo, obrt in industrija — je udarjena z različni uvoznimi in izvoznimi „zabranami“, ki ožekočujejo promet z inozemstvom ter ubijajo sigurnost in solidnost trgovine v domovini.

Davčni sistem visokih carin, taksi, prometnih tarifov itd. ovira ves napredek našega narodnega gospodarstva.

Naše narodno gospodarstvo je sestavljeno iz mnogih delov, ki so bili — ali zase ali kot deli večjih organizmov — različno razviti. Glavna naloga naših narodnih gospodarstev je torej: prilagoditev vseh delov gospodarskemu ujedinjenju.

Jugoslavija je agrarna ali kmetijska država. Jugoslovanski narodi se bavijo večinoma s poljedelstvom, s proizvajanjem poljskih pridelkov. Naš promet in trgovina z inozemstvom stojita v znamenju izvoza agrarnih in uvoza industrijskih proizvodov. Cilj naše valutne in gospodarske politike bi moral biti: vzdrževanje in dvigovanje kmetijske produkcije, v prvi vrsti pa intenziviranje (pospešitev dobičkanosti) kmetijskega gospodarstva z vsemi sredstvi, ki jih dandanes zahteva sistematična (smotrena) gospodarska politika (zboljšanje zemljišč, reguciacije, kanalizacije, zložbe, promet, kmetijsko šolstvo itd.).

Velike važnosti za naše gospodarstvo je pravičen razvoj gospodarske industrije, ki naj bi doma izkoristila agrarne proizvode. Tako naj bi se pred vsem posvetila pozornost mlinom, tovarnam, tovarnam za sladkor, prepečenju (Zwieback), žagam, rečnicam, usnjarnam ter tovarnam za nadaljno izaclovanje vina (konjak), moke (testenina), lana in lenopne itd.

Razumljivo je, da morajo v svrhu dosege teh ciljev delovati vsi činitelji, ki vplivajo na narodno gospodarstvo. Celi sistem gospodarske in valutne politike bi moral stati pod stalno kontrolo teh činiteljev, ki so: promet, trgovina in državne finance s posebnim ozirom na davčno politiko in inozemske kredite.

Brez političnega miru in konsolidiranih ali ustaljenih notranjih političnih razmer pa si ovetoegega gospodarstva ne moremo misliti. Potrebni so zopet sledeči predpogoji: popolna politična svoboda, svoboda dela in gospodarstva, dobra uprava, ter mirobilnost države napram sosedom.

Osnovna potreba vsake politike, zlasti valutne in gospodarske, pa je doslednost. Gospodarska politika se mora voditi po dobro premišljenem načrtu, pred vsem pa mora biti prilagojena položaju in potrebam naroda. Le na ta način je mogoče še priti do ravnotežja notranje-gospodarskega življenja in do vzdrževanja solidnih odnošajev v inozemstvu.

Brez te samostojnosti in vztrajnosti so trajni uspehi na polju gospodarske politike izključeni — to tembej, ker ustvarja ravno vztrajnost sistema v inozemstvu tisto razpoloženje, ki mu pravimo: zaupanje. Kdor pa ima zaupanje, ima kredit in povoljno stanje valute.

To uvažujejo dandanes po možnosti vse evropske države, najbolj zanimiv primer pa nam nudi Čehoslovaška, ki se kljub notranjim težkočam in socialnim krizam vztrajno drži onih smernic valutne politike, ki jih je zasnoval prvi čehoslovaški finančni minister Rašin.

Pri nas je seveda drugače. Vlada nima pravih nikakih načrtov, niti v valutni, niti v gospodarski politiki, Minister izda danes naredbo, jutri jo že deloma prekliče. Da nas mora tako „gospodarstvo“ brezpogojno uničiti, je jasno: štiri leta so že minula, odkar smo se „ujedinili“, in do danes še nismo stisnili niti enega ministra kraljeve vlade, kako in na kateri podlagi naj se ozdravi naše-rakovo gospodarstvo!

Davki in drugi dohodki države v Sloveniji.

Finančni odbor je na podlagi poročil referentov in delegacije financ v Ljubljani za proračun leta 1922 ugotovil, da bo dal: davek na poslovni promet v Sloveniji in Dalmaciji 120 milijonov K, v celi državi 1 milijardo K, invalidski davek 16 milijonov K (prvotno 7.6 milijonov K), zemljiški davek 9.6 (7.3), hišno-razredni davek 2.28 (1.74), hišno-najemniški davek 2.94 (1.9), 5% davek na dohodek hiš 1.32 (0.1), splošna pridobnina 5.4 (4.5), pridobnina od krošnjarstva 0.016 (0.014), pridobnina od podjetij 3.4 (1.68), rentnina 0.54 (0.42), dohodnina 30 (17.8), davek na tanjeme 0.48 (0.10) milijonov kron.

K temu pridejo doklade in sicer na zemljiški davek 14.4 milijonov kron (prej 10.54 milijonov K), splošno pridobnino 8.1 (6.82), hišno-razredni davek 1.62 (1.2), hišno-najemni davek 2.34 (1.52), pridobnina od krošnjarstva 0.02 (0.018), pridobnina od podjetij 3.06 (1.51), rentabilitetna doklada 2.1 (0.6), rentnino 0.56 (0.48), dohodnino 24 (9.6), tanjeme

0.48 (0.108), zdravstvena doklada 0.27 (0.18), šolska doklada 0.34 (0.204), dolg na davkih 61 (24), zamudne obresti 0.96 milijonov kron (prej 0.4 milijonov kron).

Razvidno je, da znašajo ugotovljeni davki v Sloveniji skoraj dvakrat toliko, kakor znašajo v proračunu za leto 1922 sestavljeni davki. Iz tega razloga moramo v Sloveniji odločno odklanjati — vsako nadaljno povišanje davkov. Vsi neposredni davki z dokladami vred znašajo 178.1 mil. K, ako prištejemo k temu invalidski davek 18 milijonov K in davek na poslovni promet okrog 100 milijonov kron, dobimo skupaj 294.1 milijonov K, na osebo na leto 290 K, če upoštevamo, da ima Slovenija 1.050.000 prebivalcev.

Poleg neposrednega davka se plača v Sloveniji i posredni davek in sicer v obliki trošarine 128 milijonov K (za celo državo 1560 milijonov K), trošarina na vino 10, takse, koleki 120, nove železniške takse 32, čisti dohodek monopola tobaka 208, soli 75, petroleja 30, vžgalic 7.4, cigaretnega papirja 3.5, saharina 0.4 milijonov K.

Posredni davek itd. v Sloveniji znaša skupaj 620.3 milijonov K.

Na cno osebo v Sloveniji pride na leto nad — 900 K neposrednega in posrednega davka. Slovenija plača poleg tega precejšen del uvozne in izvozne carine z drugimi pristojbinami vred, katere se je ugotovila v letu 1922 z 4788 milijoni K za celo državo. Ako odpade od tega zneska le ena dvanaestinka na Slovenijo, znaša to 399 milijonov K. Vsaka oseba v Sloveniji plača torej v obliki davkov, carin itd. na leto nad 1290 K.

Vlad. Pušenjak.

Na pomoč gladni Rusiji!

Pred tedni smo poročali o pomožnem odboru, ki se je osnoval v Zagrebu po inicijativi in požrtvovalnosti uglednih in poštenih ljudi in že tedaj smo izrazili željo in nado, da se ta človekoljubna akcija razširi tudi po Sloveniji. Skrajni čas je že, da se združi vsa poštena javnost z največjo požrtvovalnostjo v pomožni akciji ter odvrne od sebe sramoto, ki so jo nakupili tisti ljudje, ki so mesec in mesec pisali in govorili o ruski nesreči pod naslovom: „Naj poginejo gladu!“

Ruska nesreča se politično izrablja mnogi so jo pozdravljali in navdali so se, da bodo prav lahko skozi nepopolno bedo, po milijonih od lakota, pomrlih žrtev pripeljali carja na razkošnem dvorskem vozu v Moskvo. Razni politični spekulantii se danes nasprotujejo pomožni akciji, njim nasproti po stojijo človekoljubi vs h narodov in dežel v boju proti nesreči, ki davi Rusijo, in tistim, ki vsled političnih naklepov ubijajo v človeštvu človečanstvo in kulturo.

Najpožrtvovalnejši dobrotnik ruskih siromakov Nansen je povedal na zadnjem svojem zborovanju v Londonu tudi sledeče:

„Ostudne laži se širijo o meni, o sovjetski vladi in o pomožni akciji. Najnesramnejše se izrabljajo celo moje lastne besede. Te laži so se tudi udele v tem, da ovirajo naše delo in milijone gonijo v smrt. Hotel bi videti ljudi, ki si te laži izmišljajo, želel bi jim pokazati blede matere in umirajočo dečo Volge. Zelim na njihovih dušah zapečati krivico, ki jo nosijo do svoje smrti, do groba in onkraj njega.“

Današnja lakota v Rusiji je najstrašnejša, — kar jih svet pozna. Lakota ni rezultat sovjetske uprave. Ona je rezultat vojne od zuna in znotraj, in pa sedemletne blokade. V drugi vrsti je vzrok odvzemanje hrane v času, ko so se razne vojaške akcije vršile v Rusiji. Prvi in najtehtnejši vzrok je pa suša, kakršne svet ne pomni.

Nesramna laž je trditev, da poslana pomoč ni bila izročena gladnim. Svečano izjavljam — pa naj bo kdorkoli, ki oporeka — da se je vse do zadnjega grama dalo gladnim!

Evropa mora rešiti Rusijo, da reši sebe strašne gospodarske katastrofe. Na spomlad mora dobiti svet ob Volgi dovolj hrane in semena, drugače bo Povolžje pustinja in vrstva pride tudi na Evropo. Potrebna je za Evropo dovolj mala svota. Amerikanski kongres je izglasal 20 milijonov dol. Se tri milijone angleskih liver in glavno je rešeno. Doslej so evropski narodi nabrali 125.000 liver, a to je malo in pomoč prihaja vse prepočasi — kot kaplja za kapljo.

20 milijonov ljudi, žen in otrok, je obsojenih na smrt, če ne bo pomoč izdatnejša in hitrejša. Za polovico teh nesrečnikov je itak že prepozno, drugi pa rabijo nujno pomoč. Ena tona hrane reši 12 življenj, eno človeško življenje stane 15 šilingov. Mogoče celo manj, Evropa pa ne da niti teh 15 šilingov.

Pred štirimi meseci sem prosil pri vladah za 5 milijonov liver — pa so odbile! Izgubili smo štiri mesece in vsaki mesec jemlje skoro dvem milijono-

nom življenje. Te žrtve bi bile lahko rešene do zadnje, če bi vlade poslušale naš glas ter dale potrebno svoto.

Nazadnje sem bil med gladno deco v Povolozju (kraj ob Volgi). Zdi se mi, da še danes vidim te otroške velike in žalostne oči, uprte v me. V njih imenu, v imenu človečanstva in ljubezni do bližnjega apeliram na bližnje, na ves svet, da pomaga, dokler se ni vse prepoznalo!

Mi vsi, ki poznamo trpljenje, tudi vidimo te žalostne oči, vidimo pa v njih globoki žalosti tudi strašno obsodbo — sram nas je toliko poveljav ne kulture. Olajšajmo si lastno dušo in pomagajmo!

Kakor smo obveščeni je sklenil klub mariborskih dobrovoljcev, v Mariboru sklicati anketo vseh društev, na kateri bi se konstituiral pomožni odbor, ki bo takoj stopil v zvezo z vsemi ostalimi organizacijami z istim ciljem ter preko njih tudi z mednarodno pomožno akcijo za pomoč gladujoči Rusiji. Tozadevna anketa se vrši v Narodnem domu dne 28. t. m., ob 8. uri zvečer. Referira prof. dr. Kotnik.

Politični pregled.

Kraljevina SHS.

Razdelitev države na oblasti dela našim vladinovem največ pregleda. Sporazumno so že razkosali vse nekdanje samostojne pokrajine, le pri naši Srbiji so običali radi nesporazuma med radikali in demokrati, ki bi radi vsak posredno zapleto okrožne oblasti. Vladinovci sami priznavajo, da Srbije ne morejo razdeliti in bi tako razdelitev lahko postala katastrofa za Pašičev kabinet. Da pa vendar dosežejo svoj cilj in ostanejo na vladi, so sklenili, da se razdelitev države na oblasti končno veljavno ne bo izvedla v zakonodajnem odboru in v parlamentu, ampak bo to delo izvršila vlada sama potem absolutizma. Ali z drugimi besedami: vladni koritarji se bodo kar med seboj sporazumeli tudi v najbolj sporni točki: razdelitvi Srbije na oblasti, samo da ostanejo na vladi.

Na zadnji seji zakonodajnega odbora je vladinovem podkuril naš poslanec dr. Janko Simrak z izjavo: da nimamo Hrvatov in Slovencev toliko vpliva na državno življenje in na vlado, kolikor ga ima srbsko pleme samo. Ustava bi morala biti taka, da ne bi zadovoljevala samo Srbe, ampak tudi Slovence in Hrvate. Dokler bo v državi zadovoljno samo eno pleme, ne bo narodnega edinstva. Centralizem je dovedel državo do revolucionarnega stanja v političnem, finančnem in gospodarskem življenju. Srbija je in bo obdržala vse svoje tradicije, od Hrvatov in Slovencev pa se zahteva, da napravijo križ čez vse, kar so posedali dobrega od poprej. Glede govoric o amputaciji je izjavil dr. Simrak, da se širijo le radi tega, da bi se čim več iztisnilo iz Hrvatov in iz Slovencev. Faktična amputacija bi zadela samo one, ki bi jo izvedli. Dr. Simraka so prekinjali z burnimi medklaci, na katere pa je spretno odgovarjal in niso mogli ovreči niti ene od njegovih trditvev. (Poročilo je objavil sobotni „Slovenec“.)

REKA.

Konec fašistovske vlade na Reki je po najnovejših poročilih. Fašistovski vojaški poveljnik poročnik Cabrera je dne 23. marca zvečer izročil vso vojaško in civilno oblast podpredsedniku konstituante Depoliju, ki je podal izjavo, da sprejema oblast kot podpredsednik konstituante le za tako dolgo, dokler se ne vrne predsednik konstituante Zanella. Istega dne zvečer je imela reška konstituanta, koje člani so pred fašisti zbežali v Jugoslavijo, obkroženo zasedanje v Sv. Anji, torej na jugoslovanskih tleh. Od 72 članov konstituante jih je bilo navzočih 45, torej velika večina. Zasedanju je predsedoval predsednik konstituante Zanella. Izjavil je, da konstituanta tako dolgo ne zaseda Reke, dokler se bodo tam nahajali legijonarji, fašisti, lopovi in laški vojaki. Naglašal je neiskrenost italijanske oficijelne politike. Reka ne trpi italijanske vojaške okupacije. Govoril je nadalje o prijateljskem sodelovanju Jugoslavije. Komaj ko je Zanella končal svoja izvajanja, so stopili v sejno dvorano — torej na naši zemlji — trije, pozneje še dva fašista, zunaj jih je pa stalo 5, vsi so bili oboroženi. Imeli so očividno namen, da izvršijo napad. Toda naša straža je te laške barabe takoj prišla in razorožila. Preoblačeni so bili ti laški fašisti in se tako priplazili do zborovanja konstituante. Pet jih je pod varnim ključem, pet jih je pa zbežalo koražno. Vsi aretiranci so bivši oficirji italijanske armade ter strupeno nevarni fašisti. Zaradi aretacije teh fašistov groze sedaj fašisti, da bodo napadli Sušak, vsled česar vlada med prebivalci na Sušaku veliko razburjenje. Italija je poslala na Reko 2000 alpinov, ki bi na upostavili zopet red.

Cehoslovaška.

Cehoslovaška si hoče utrditi neodvisno trgovsko politiko. Ministrstvo javnih del ima že program za zgradbo luke v Bratislavi, Komornu in Parkanju. Po tem programu bi se morale dovršiti te luke v petih letih z domačim kapitalom brez vsake pomoči iz inozemstva, da se na ta način zagamči popolna svoboda cehoslovaške trgovske politike v teh pristanih. Stroški za bratislavsko luko so preliminirani na 228 in pol, za komaronsko pa na 337 milijonov K.

Sestanek zaveznih strokovnjakov v Londonu je prinesel precej važnih zaključkov. Mnogo se je razpravljalo o odnosih napram Rusiji in strokovnjaki so se zedinili v tem, da se mora na Genovski konferenci utrditi glavna baza v tem vprašanju in to naj bi bilo priznanje sovjetske vlade de jure. Od tega priznanja se morajo privesti vse države, posameznim je pa dano na prosto, da stopajo z Rusijo v še ožje stike ter ji dajo še svoja posebna priznanja, ki pa za skupnost niso obvezna. — Drugo najvažnejše je predlog, po katerem naj bi se dajala posojila državam male antante. Ta predlog je zelo značilen in vsebuje sledeče smernice: Države male antante, ki želijo posojila ali kako drugo gospodarsko podporo, bi morale najprej izdelati finančni in administrativni reformni program, ki bi se moral najprej sprejeti v parlamentu potem pa takoj pustiti v praktično udeleževanje in se le potem, ko bodo vse reforme izvedene, bodo te države lahko dobile kredit in podporo. V kontrolo tega pogoja in izvajanja te odredbe bi vse pri kreditni operaciji zainteresirane države poslane v zadolžene države vsaka po enega finančnega komisarja. Država, ki zahteva kredit, mora strogo zagotoviti izpolnitev svojih obveznosti. — Zavezniki so torej strašno previdni; ta sklep je za sedaj še predlog, lahko pa rečemo, da se v njegovem smislu že sedaj postopa. Država SHS je to že izkusila, ker njena finančna politika ni nobena atrakcija za zapadne finančnike.

Beleške.

V inozemstvu se hvalijo, ker so doma osovraženi! Bataški poročevalec „Prager Presse“ je v 77. številki omenjenega lista obelodanil zanimivo poročilo o strankarsko-političnih razmerah v Jugoslaviji. Par „duhtečih“ cvet iz tega poročila bo gotovo tudi našim čitateljem všeč, zato jih ponatisnemo. O demokratih in radikalih piše: „Es muss zugegeben werden, dass sich in beiden Parteien schöne (!) politische Talente und rechtschaffene (!) Charaktere bilden und man darf sich nicht aus der Schreibweise der Blätter, die in der Anfeindung der Gegner kein Mass kennen, das Urteil bilden. Einer der meistangefindeten Politiker, war z. B. der unglückliche Minister Milorad Drašković (oče zloglasne „Obznanke“, šef Izvozne banke, reakcionarca itd.), dem aber nach seinem traurigen Tode von allen Seiten das Lob eines ehrlichen Patrioten und grossen Talentes gespendet wurde... O Pribičeviću piše: „Der am meisten angefeindete Mann der demokratischen Partei ist gegenwärtig der Minister Pribičević, aber grosse Fähigkeiten (!) und persönliche Reinheit (glej atero Hercigonja—Alijagić—Drašković!) wird ihm von keiner Seite abgesprochen.“ Poročanje opisuje tako-le: „Die Radikalen haben noch in der älteren Generation einige Namen von grossem Klang, wie: Nikola Pašić, dessen Namen auch in der breiten Geschichte seinen Wiederhall finden wird, Ljuba Jovanović, Aca Stanojević, Miša Trifunović usw. und aus der jüngeren Generation haben sich mit Erfolg emporgearbeitet Dr. Momčilo Ninčić, Dr. Laza Marković, Dr. Velizar Janković und manche andere.“ Omenjeni gospodje so tipični predstavitelji tiste beograjske porodice, ki izmozgava in uničuje vso državo, narodu pa ne pusti do besede. Ministra Pucelja karakterizira poročevalec „Prager Presse“ jako pravilno, ker piše: „Der Ackerbauminister Ivan Pucelj von der slowenischen selbstständigen Bauernpartei ist der glückliche Mann (!), der gegen alle Krisen gefeit erscheint.“ Gospod poročevalec jo je imenitno pogruntal! Pucelj se bo držal korita tudi takrat, ko mu ga bodo poročilari vleki izpred nosa! V ostalem je poročilo verni ponatis naših bataških (policaidemokratskih) listov. Tako slepijo brezvestni ljudje vse inozemstvo. Če bi „ovsek“ cital samo „Prager Presse“ in njena beograjska poročila, bi mislil, da smo na Balkanu naj-srečnejši ljudje. Prihodnje volitve bodo take iluzije in zračne gradove do temeljev podrle. To naj si poročevalci inozemskih listov dobro zapomnijo.

Kultura in varčevanje. Beograjska „Republika“ prinaša zelo čudno paralelo: Srpska Književna Zadruga je prosila pri ministrstvu prosvete za 50.000 dinarjev, da lahko izda veliko delo o Vuku Karadžiću v proslavo 100. letnice prve njegove knjige. Ministrstvo je prošnjo odbilo — radi varčnosti. — Potem je pa pred kratkem za eno zbirko čipk in vezenin izdalo — 200.000 dinarjev. Lastnik te zbirke je pa bil dr. Kazimirović — sotrudnik „Demokratije“.

Blagoslov srezkega načelnika. Uredništvo beograjskega „Radikala“ je prejelo iz Kavadarja (Južna Srbija) pismo z nastopno vsebino: „Uredništvu „Radikala“, Beograd. Načelnik negotinskega sreza, Mihajlo Pavlović, je dne 5. t. m. v sodni dvorani občine bistreničke prebatalni občinskega odbornika Devirja Amitovića, 7. marca pa je brez povoda in privolitve občinskega odbora bistreničke občine odstavil župana Asona Salejmanovića in odbornika Veljko Mustafovića. Radi tega nasilja in proti zakonite odstavitve je narod silno razburjen. Prosim, da protestirate proti temu nasilju, ker je imenovani divjak izjavil, da bo razpusil celi občinski odbor. Kavadar, 15. marca 1922. Husni A. Liliza, nar. poslanik. — V Sloveniji še bo lušno, ko nas bodo osrečili s srezkimi načelniki!“

Da se ne pozabi. Gospod dr. Mate Drinković, podpredsednik Hrvatskega bloka je izjavil sotrudniku „Radikala“ sledeče: „Jaz ne prištevam Pribičevićev (Svetozara, Milana, Valerijana) niti med Hrvate, niti med Srbijance. To je posebna pasma, ki je ob vsaki priliki stremila za tem, da pride na oblast in da se drži oblasti brez izbiranja sredstev.“

Tudi — karakteristika. Zemunski advokat dr. S. Drljević piše v zagrebškem „Hrvatu“: „Gospod Pribičević ni plemič, ki ruši prestole, a ne tvori njih aristokratskega stebra. On ni Fürst Metternich in ni Conte de Mirabeau. On je plebejec, navaden lički dripac.“

Kolonizam — Slovencom, ki so se zadnje dni napotili v južno Srbijo v okolico Prištine so posvetili policajdemokrati na papirju enega svojih listov tudi par besed o obljubi lepe bodočnosti, češ, zgradijo si lahko šolo, cerkev in župnišče. Prav dobro! — Danes, ko prihajajo tako tužna poročila iz novih naselbin južne Srbije, ko celo južno-srbski listi in glasila dobrovoljcev poročajo v kaki stiski so kolonisti, govori zaplankan policajdemokrat kar tako na slepo, kaj si bodo naši kolonisti vse lahko zgradili. Ti slepi trabanti policajdemokracije, ki tu v Sloveniji polnijo predale svojih listov, ignorirajo celo to, kar njihovi tovariši tam doli na morejo prikriti ter čisto celo priobčujejo. Uprava ni kos agrarni reformi in tudi kolonizacija se je v njenih rokah hudo izjalovila. O javni varnosti je težko govoriti in vrhu tega se za koloniste niso pripravili in oskrbeli nikaki pripomočki. Nimajo orodja,

nimajo lesa in od barak, ki si jih za silo in z največjim trdom postavijo, do šol, cerkve in župnišča je baš tako daleč, kot od arnavtskega sovrdaka pa do velemestnega poslopja. Vsa zemlja izpod Kosovske Mitrovice okrog Ferizovića, Kačanika, Vučitana in Prištine je bila in je v velikem delu še v posesti bogatih begov, ki jo samo v neznatnem delu obdelajo, večino pa uporabijo kot pašnike, po katerih se pasejo velike črede in potikajo cele rodobine begove »raje« kot pravi Nomadi — »čobani« (pastirji). Kolonisti lahko v teh krajih dodeljeno zemljo samo v toliko obdelajo, koliko jo imajo vedno pred očmi, okrog barake obdelan košček si ogradijo z visoko naloženim kamenjem ter ga stražijo noč in dan, da jim ga begove črede ne popasejo ter lačni in hajduški svet ne pokrade in izropa.

Dnevne novice.

Puceljeva včerašnja dvojna polomija. Iz St. Lenarta se je odpeljal minister Pucelj v avtu v Apače, kjer je hotel poskusiti svojo politično srečo med apaškimi Nemci in nemškutarji. V Apačah pa je zadel na tako oster odpor pri poslušalcih, da ni zinil niti besedice. Mesto g. Pucelja je govoril domači župnik in bivši poslanec dr. Potzinger. Niti nemškutarji ne marajo poslušati ministramesarja!

Logika načelnika kluba samostojnih. Na seji zakonodajnega odbora 24. t. m. je podal vodja kluba slabostnih sledečo izjavo: Poslanec Rajer želi, da se Slovenija, ki je bila dosedaj posebna enota, ne deli. Ker pa to ni mogoče v smislu ustave in je on glasoval za njo, in je na to ponosen, ker smo na njo prisegli, se je moramo tudi držati. Logika vredna samo živinozdravnika, ki načeljuje samostojnemu klubu!

Duhovniške vesti. Za kaplana v Ribnico na Pohorje pride č. gospod Mihael Barbič, dosedaj kaplan v Smartnu na Paki. Iz Ptujске gore je prestavljen v St. Janž na Drav. polju č. g. Leopold Amon.

Strajk lesnih delavcev je izbruhnil v »Narodni lesni industriji d. d.« v Okučanih. Strajka okrog 300 delavcev, ki zahtevajo, da se podjetje drži dogovora, po katerem je obvezno, dajati delavstvu živila po nižnjih cenah. Podjetje, »narodno« seveda — je izkoristilo »Obznanke« ter začelo guliti delavstvo na najostudnejši in najdivjaški način, ker ni bilo več organizacij, ki bi proti temu nastopile. Podjetje je n. pr. cene živil svoje aprovizacije močno podražilo, da so presegale tržne cene, — in delavci so ves svoj zaslužek pustili aprovizaciji in še v dolgove so zabredli. Ta brezdušna eksploatacija je šla celo tako daleč, da mnogo delavcev že več mesecev ni prejelo niti vinarja plače, vse jim je požrla podjetniška aprovizacija in to v raznim nasiljem vred — je sedaj pognalo delavstvo v štrajk. — V naši srečni domovini pod ministrstvom »socijalne politike« je nešteto podrobnih in enakih primerov velekapitalističnega izkoriščanja pod firmo Obznanke. Izkoriščevalcev ni sram najumazanajšega izžemanja pod narodnim imenom, ministri pa mislijo, da firma »socijalne politike« dovolj prikriva vso okrutno reakcijo proti delavskim slojem.

Šepavi »Narod« je v 70. številki svoje častitljive senilnosti priobčil par »velezanimivih« odstavkov iz 11. članka dr. Milovana Pravdice. Članek je dil obelodanjen v beograjski reviji »Novi Život«. Dr. Milovan Pravdica ugotavlja, da so rapalsko katastrofo zakrivali Slovenci (!) in Hrvati (!), ne pa Srbijanci in Nikola Pašić. Srbijanec Pravdica hvali »čičo« Pašića in povdarja, da je on, edinole on — svetla zvezda na nebu srbske diplomacije — predvideval vse okolnosti, ki so nam v takratni težavni situaciji pretile. Naravnost sramotilno in za Slovence poniževalno je pa dejstvo, da je »Slov. Narod« v svoji klečepaladni mentaliteti podčrtil pohabljenost resnico, češ, da bi lahko Slovenci izgubili še ves radovoljski okraj, ako bi bil prišel v Santo Margherito z Vesničem in Trumbičem še kak zastopnik slovenskega naroda. Jako značilno!

Varaždinske novice. Varaždinski tednik »Narodno Jedinstvo« prinaša značilno vest, kako »demokrat« dr. Engelhart, odvetnik presaja Varaždin — v Srbijo. Ta gospod (nomen est omen) zasliši v kavarni mirnega gosta Madžarja, ki v svojem jeziku nagovori natakarija, ker ne zna drugače, — priskoči k njemu, ga sune in nahruli: »Tu se ne sme govoriti v tujem jeziku, tu je Srbija!« — Engelhartova »čista« kri večkrat zavre v sličnih izpadih. Drugi junak je neki oficir, ali je bele ali pa črne roke, seveda ni znano, ki je začel hudo ofenzivo — proti raznasalcem opozicijskih listov. Nekemu kolporterju je v največji besnosti zagrozil, da ga zapre in celo obesi, če bo hodil s svojimi listi okrog vojaškega urada.

Serif Voša v Beogradu. Jasno je, da je treba pridobiti tudi Arnavte v južni Srbiji, samo to je, da naši oblastniki v teh treh letih za to še niso pogodili pravega načina. Večina Arnavtov odvrtačo s svojim postopanjem, nekaterim pa kadijo. Značilna so poročila nekaterih beograjskih listov o Arnavtu Serifu Voši, ki je bil te dni v Beogradu v gosteh. Beograjske »Novosti« pišejo: »Serif Voša iz šalske občine, srez Vučitrn je dobil kredit od 60.000 dinarjev za prehrano svoje občine in pa 25.000 dinarjev za šolo. Bil je zelo srčno sprejet od strani Nj. V. kralja in pripovedoval je o potrebah naroda svojega okraja. Nazadnje je prisostvoval razkošni zabavi v oficirskem domu, kjer je prebil več ur v razgovoru z našimi veldostojanstveniki. Serif Voša odhaja jutri iz Beograda noseč najlepše spomine in mnogo vere v boljšo bodočnost svojega plemena.«

Zalostni sliki Dalmacije vsled lakote in strašne bede se pridružujejo še razni izrodki duševne propadlosti in pódvjanosti iz višjih krogov, ki so si vedno lastili neko vzvišeno stališče nad narodom, in pa celo iz onih, ki bi morali biti vzor v javnem življenju in ki bi morali skrbeti za javno varnost in red. Po italijanskih vzorih so se osnovali fašisti, ki pod krinko narodnosti izvršujejo razna nasilja nad življem, ki odklanja politiko danes vladajočih strank in tudi med državnimi organi se vidi marsikaj, kar je znak zelo nezdravih razmer, ki odpirajo raznim duševno propadlim ljudem na streljaj vrata do nekake oblasti nad narodom. Tako je orožnik sapristežke postaje, Jovo Vjačić, Srbin iz Kamenmosta, kar na lepem ustrelil svojega poveljnika orožniškega narednika Grgo Pavčica, rodom iz okolice Sinja. Ubil narednik je bil med narodom zelo priljubljen. Morilec pa se sedaj izgovarja, da ga je ubil zato, ker se mu je zdel politično »sumljiv in nevaren«, češ, da ga je videl, kako je občeval z ljudmi, ki delajo za Radičevu in še za druge »protidržavne« stranke. Fašisti, med njimi navadni postopači, ki pa dobivajo razne štipendije in tudi nekateri uradniki, napadajo uredništva hrvatskih listov tudi onih Hrvatske ljudske stranke, razbijajo šipe, sežigajo cele časopišne naklade, na-

vadni orožnik si pa lasti pravico, da sodi in ubija politične «sumljivce» pa če jih najde tudi v osebi svojih predstojnikov. Kam pridemo, če ne bo dovolj nepristranosti in poštenja na odločilnih mestih!

Sport pretepanja v Novem Sadu. Kakor poroča «Obzor» je v Novem Sadu in to v boljšem društvu začela «sezona klobut». Nimamo prav nič proti temu, če se gotova gospoda zabava s klobutanjem, saj je to njihova osebna in privatna stvar. Če se pa klobute delijo na javnih mestih in tudi v gledališču osebam oficirske uniforme in sodnije, je pa le preveč in ne moremo več mirno gledati, kako se na tak način nam vsem dela sramota.

Občinske volitve v Bosni in Hercegovini. Hercegovinska pokrajinska uprava je prejela od notranjega ministrstva nalog, da pripravi vse potrebno za izvedbo občinskih volitev, ki se bodo vršile enkrat na jesen po občinskem volilnem redu za Slovenijo.

Novi šibeniški škof je bil 24. t. m. zaprisežen na dvoru. Zaprisegi je prisostvoval tudi minister ver — policaidemokrat dr. Krstelj.

Močne potresne sunki so občutili v Beogradu dne 24. t. m. Potres je bil neobičajno jak, tresle so se šipe na oknih, kakor da bi vozili po mestu težki tovorni avtomobili.

Nesreča v Sarajevu. Pred nekaj dnevi je nesla trinajstletna Jožica Ilić svojega 18 mesecev starega brata iz pritličja v prvo nadstropje. Noga se jej je nekako izpodnesla in padla je s prvega nadstropja s svojim bratcem vred v pritličje s tako silo, da je prebila s svojim telesom steklena vrata v pritličju. Deklica si je pri padcu zlomila desno nogo ter levo roko, fantek pa je dobil tako rano na glavi, da je ostal pri priči mrtev.

Oprostilna razsodba v sarajevskem «šuckor»-procesu. V Sarajevu so posadili na obtožno klop dva muslimana Džindo in Čutuka, ki sta službovala leta 1914 v zloglasnem avstrijskem bosanskem «šuckoru», čes, da sta kriva raznega nasilja. V «šuckoru» jih je bilo mnogo in mnogo od njih je danes v prvih patrijskih vrstah, ta dva pa sta imela smolo, da sta se nekaterim zamerila in tako naj bi danes nosila veliki del krivde nekdanjega režima. Sodišče je uvidelo, da to le ne gre in izreklo je oprostilno razsodbo.

Slabo gospodarstvo v državnih rudnikih. Prva sekcija finančnega odbora je pred par dnevi pretresavala dohodke rudnikov. Podatki nekaterih srbskih rudnikov so manjkali. Dohodki bosansko-hercegovskih rudnikov se niso prav nič zvišali, čeprav je bilo to predvideno. Rudnik Ljubija v Bosni izkazuje tri milijone dinarjev deficita, ker je rudniška uprava posvečala glavno brigo vzdrževanju rudniških naprav in ni pokazovala potrebne aktivnosti. Sele letos je ta rudniška uprava sklenila z nekim posredovalcem čeških livaren pogodbeno nabavo 10.000 ton rude. Suficit znaša torej 12.000.000. Sekcije je ugotovila, da ne odgovarja ta način gospodarstva v rudnikih našim razmeram. Preko finančnega ministra bi se izbral poseben odbor, kateri bi vsa državna podjetja: rudnike, saline, šume itd. natančno pregledal in proučil ter staval predloge, kako bi se dvignila produktivnost teh podjetij na dostojen nivo.

Razmejitev v Albanijo. Komisija za razmejitev med našo državo in Albanijo je začela svoje delo v oddelku Podgorica—Tarabos.

Vrnitev naših državljanov iz Rusije. Kakor poroča «Obzor» je prispelo te dni kakih 100 naših bivših vojni ujetnikov iz Rusije. Skoro vsi so oženjeni in pripeljali so žene in otroke s seboj. Vsi pripovedujejo, da so se samo za to vrnili, ker je v Rusiji lakota. Vsi so ogorčeni vsled malomarnosti Evrope napram ruski nesreči.

Ruski begunec jih je potegnil. Pred kratkem so aretirali v Gornjem Milanovcu v Srbiji ruskega begunca Roberta Čuk, ki je bil nameščen na podlagi spričeval kot strojni inženir-častnik za šefa strojarske službe na železniški postaji v Milanovcu. Čuk je lahko varal dolgo časa svojo okolico, ker je bil drugi šef strojarne neki ruski general, ki je izdajal vsa navodila ter naredbe. Čuk pa se je vedno voziral okrog po vseh sosednjih postajah, kjer je baje širil boljševizem. Čuk bi še bil ostal bogzna kako dolgo strojni inženir, da ga ni izdala njegova lastna žena. Pred mesecem je zapustil svojo pravo ženo ter otroka in začel skupno življenje z neko budimpeštansko Madžarko, katero je začel predstavljati okrog kot svojo pravo ženo. Prava žena pa se mu je osvetila in ga naznala ruski komandi v Beogradu, ki je Čuka zasledovala že dalje časa. Po aretaciji so Čuku dokazali, da je vsestranski slepar, ki nima niti pojma o kacicah strojih in je tozadevna inženirska spričevala vsa ponaredil. Sedaj so ga obtožili, ker je tako spretno in tako dolgo vlekel za nos javno oblast in ker je širil boljševizem. Ravno kar omenjeni ruski inženir je toliko časa mogoč samo v — Srbiji.

Odprti muslimanski grobovi na sarajevskem pokopališču. Stražarju, ki je hodil v bližini muslimanskega mirodvora v Sarajevu, je sunil pod nos neznan smrad, katerega je raznašal veter daleč na okrog. Smrad je prihajal iz grobov na pokopališču, od katerih je bilo 11 čisto odprtih. Turki imajo navado, da zakopavajo svoje mrlične precej plitvo. Mrtveca ne spravijo v krsto, ampak se postavijo krog njega takozvani «nasloni», ki so bile v tem slučaju slabe deščice. Na te naslone se potem nagrne zemlja. Ta zgoraj omenjena trupla so bila zakopana letošnjo zimo v čisto zmrznjeno zemljo. Ko je pa začel pihati jug, je spolzela zmrla zemlja z desk in mrličji so bili v jamah čisto odkriti. Ali so sedaj te turške mrličje zagrnili z majko zemljo ali ne, nam ni znano.

Ženska samomorilka v moški obleki. Te dni je poskusil v Beogradu samomor Rus medicinar Oleg Kabanov, ki je bil uslužben na državni bolnici. Vbrizgnil si je v nogo precejšnjo količino morfija in je malo upanja, da ostane pri življenju. Zdravniki so pri tej priliki dognali, da samomorilec Oleg Kabanov ni moškega, ampak ženskega spola in sicer Olga Kabanova, ki je nosila iz neznanih vzrokov moško obleko. Olga je imela tudi bolj nizek alt-glas, torej je ni nikdo sumil, da bi ne bila mož. ki. Ravno kar omenjena Rusinja je že lansko leto poskusila samomor, skočila je v Savo, a so jo pravočasno zapazili in otehi smrti. Tudi lansko leto je nosila moško obleko in so bili vsi prepričani, da se je pognal možki v savske valove.

Iz Ptuja.

Občinska seja se je vršila dne 18. marca. V kurtorij mestne hranilnice so bili izvoljeni: župan Lozinšek, podžupan Blažek, Segula, Hernja, Tomažič, dr. Senčar, dr. Bela Stuhel, Lenart, Wagner in Mikuletič. Izven obč. odbora pa Pavel Pirich, dr. Mezler, J. Stendte, Čuček, Hutter, prof. Kolarič, dr. Anton Stuhel in Alojz Brenčič. Ustanovili so obč. posredovalni urad, ki pa ne bo posredoval za masne službe, ampak bo razsodil, če se bodo med seboj skregali. — V ubožni svet so bili izvoljeni župan Lozinšek, Kersche, Fr. Mahorič in Vinko Šerona. Nekateri Ptujčane so sprejeli v domovinsko zvezo. Mestna poslopja se zavarujejo pri «Croati» v Zagrebu. Za vzdrževanje javnih studencev se bo pobiralo 2 odst. najemnine. — «Zukunftsmusik» je zidanje stanovanjskih hiš na parcelah grofa Herbersteina. — Odbornik Segula je poročal o «rentabiliteti» mestnih podjetij, posebno o kopališču, v katerem je nastanjena dr. Gosakova židovsko-demokratska «Panonia». Za obratovanje se rabi en strojnik, en kurjač in 1500 kg premoga na dan. Akcijska družba «Panonia» pa ni plačevala niti strojnika, niti kurjača in ničesar za obrabo strojev. Prispevala je samo 65 kg premoga na uro, profitirala je na dan 1000 kg premoga, občina je imela mesečno 16.200 K izgube in je povrh še plačevala osobe. To so pa lepe svote! Dr. Senčar je odgovoril na vprašanje odbornika Mikuletiča, da mu ni znano, če obstoji med občino in «Panonio» kaka pogodba, ker je vodil zadevo gospodarski odsek, katerega predsednik je bil dr. Gosak, ki je obenem predsednik «Panonije». Gospod Mikuletič je staval predlog, naj se zadeva preišče in naj se proti krivcem vloži tožba za povrnitev več stotisoč kron, ki so jih požrli židovsko-demokratski akcijonarji občini.

«Man lebt», odgovori žid, ki vodi «Panonijo», če vprašaš kako izhaja družba. «Zivi se», odgovori žid Teichner, ki je desna roka dr. Gosakova; seveda se živi na občinske stroške, kakor je črno na belem dokazal v zadnji seji odbornik Segula. Dr. Gosak je steber demokratske stranke v Ptuj.

Če se hočeš kopati, moraš plačati p Ptuj v kopališču tudi židovsko-demokratsko takso. Občinski svet je namreč povišal pristojbine za kopališče. Za žide in demokrate Ptujčani ne bodo plačevali, če se bodo hoteli oprati. Ti naj plačujejo čistilo takso sami, saj imajo. — «Panonia» mora plačevati najemnino, ki je primerna za židovske špekulante.

Udejevitvena tožba proti Ornigu, ki je kot predsednik mestne hranilnice brez vrednosti odbora, podpisal 5 milijonov vojnega posojila, se je v prvi instanci iztekla ugodno za obč. posojilnico.

Umrli je nenadoma občinski odbornik Srečko Auer, član jugoslovanske soc. demokratske stranke. Pokopali so ga dne 22. t. m.

Iz Maribora.

Denarja nima Mestna hranilnica mariborska. Mestna hranilnica bi morala izplačati falski elektrarni okrog 100 tisoč kron za električno moč, pa ni imela denarja. Zato

je odlagala z izplačilom celih sedem dni. To je pravi škandal za tak zavod. Tudi vložniki ne dobijo svojega denarja, kadar bi hoteli. Prošiti morajo za denar samega ravnatelja Vodeba, ki jih poprej natančno izpraša in jim končno dovoli dvigniti kakih 200 do 300 kronic. Kdor hoče iz Mestne hranilnice avigniti 400 kron, jih mora naprej odpovedati za 14 dni, kdor hoče imeti n. pr. 11 tisoč kron pa mora čakati celih 6 mesecev nanje, če ni našel posebne milosti v očeh gospoda ravnatelja Vodeba. Pri takih razmerah seveda si bo vsak stokrat premislil, predno bo vložil denar v Mestno hranilnico, iz katere ga ne more dobiti. Ni čudno, če vlagatelji drug za drugim prihajajo in skušajo počasi dobiti denar iz Mestne hranilnice ter ga naložiti pri drugih denarnih zavodih, kjer ga lahko vsak čas dvignejo v poljubni množini. Denarni zavod, ki ne more gladko izplačevati hranilnih vlog in ki si mora od drugih hranilnic za visoke obresti izposojevati denar, da lahko tu in tam vrže zahtevajočim vlagateljem nekaj kronic ter jih s tem zopet malo potolaži, tak zavod stoji na slabih nogah in nikdo ne more imeti zaupanja do njega. Mariborska Mestna hranilnica mora dobiti drugo vodstvo, ki bo življalo zaupanje ljudstva, potem bo zavod mogoče zopet napredoval. Ako pa tega neče storiti, potem pa je bolje, da izgine iz površja, kakor pa, da bi še po dr. Irgoličevem receptu dalje vodila ljudstvo za nos. Sicer pa bi po našem mnenju za občino bilo bolje, da si osnuje novo hranilnico, kakor pa, da bi si prizadevala spraviti v red stari zavod, ki je na polomu.

Država dolguje mariborski občini 4—5 milijonov kron! To novico je povedal g. župan mestnim svetnikom. Mariborska carinarna pobira namreč takojmenovano kaldermino ali tlakarino. To se je dozdalj gojilo le v Belgradu, letos pa so pobiranje tlakarine raztegnili na celo državo, torej tudi na Maribor. To tlakarino plača carinska uprava občinski blagajni, ki porabi te zneske za popravila tlaka in cest. Tlakarina je preračunljiva za Maribor letno na 2 milijona kron. Župan predlaga, da občinski svet sklene pozvati carinsko upravo, da tlakarino vplača občinski blagajni tudi za čas od novega leta do danes, ker jo je že od novega leta pobirala. Občinski svetnik Kejžar Kolštara, da so carinarji že od začetka, ko so otv. rili v Mariboru svoje «blagodejno» poslovanje, pobirali kaldermino ali tlakarino. Zato se soglasno sklene, **lirjati od države**, da takoj plača mestni občini vso v zadnjih treh letih pobrano tlakarino. Mestna občina ima dobiti od države približno 4—5 milijonov kron tlakarine. To bo občini prišlo kakor našaš. Maribor ne bo imel več toliko blata, in tako raztrganega protoarja kakor dozdalj. Ali se bodo Mariborčani potovarjali, ko si bodo s kaldermino popravili ulice!

Demokrati, za klobuk si ga denite, svojega dičnega voditelja v mestnem občinskem svetu, dr. Serneca. Izvolili ste ga občinskim svetnikom, da bi tam zastopal koristi mestnega prebivalstva. Dr. Sernec pa je izdal svoje volilce in njihove interese ter zastopa zdaj proti koristim svojih volilcev falske velekapitaliste. Kot njihov zastopnik zahteva od mestne občine, da zviša cene električne toke in, ker tega v enem tednu ni storila, odpove pogodbo ter naznani občini, da bo njegova klifentinja od zdaj računala za elektriko, kolikor bo ona hotela. Glejte, demokratski volilci, ki ste poslali v občinski svet z dr. Sernecem «kozla za vrtnarja»! Ako bodele od zdaj plačevali elektriko še enkrat tako drago, kakor dozdalj, potem primite dr. Serneca za ušesa! Demokratski advokat še pač nikdar ni čutil z ljudstvom, ampak je povsod iskal le svoje koristi in gledal na to, da je njegov žep bil vedno bolj napet. Demokrati in velekapital spadata skupaj, delajo povsod skupaj, izkoriščajo ubogo ljudstvo in delijo potem bratovsko skupni plen. Čudno, da se še nekaterim ljudem dozdalj niso odprle oči in so še vedno za telebani v demokrate. Posebno se čudimo uradnikom, da še vedno kolebajo za demokratskimi advokati, ki jih že tako dolgo vodijo za nos. Prihodnjč seveda pa le zopet volite dr. Serneca v občinski svet, da bo mogel tem uspešneje zastopati naše izkoriščevalce in pijavke, ter delati za svoj žep! Dober tek!

Elektrarna Fala bi rada do golega oskubila Mariborčane. Zahteva namreč od občine, da zviša tarif za električno moč. Ker se občina ni udala, temveč je ščitila svoje občane pred odiranjem od strani velekapitalistov, je Falska elektrarna po dr. Sernecu kratkotalo odpovedala pogodbo. To pa ne bo šlo tako lahko, ker občina dozdalj ni še dala nobenega povišja za ukinjenje pogod-

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

83. nadaljevanje.

Prvi korak k temu vabljenemu načrtu pa je bil, da jo je razbil v varnost, in v ta namen je bilo treba, da se je kazal razžaljenega in nevoljnega. Mirno lice in zlobna zadovoljnost bi bila vzbudila njen sum.

Zato je govoril nevoljno, z razburjenim osornim glasom velikodušnega človeka, ki je doživel razočaranje in razžaljenje:

«Prevarila si me!» je rekel in udaril po mizi, «prevarila, goljufala, sramotila si me ti, Valerija, ti —! Od tebe si tega nisem zaslužil! Sramota za žensko, ki more tako raniti pošteno srce, samo, da zadosti svoji ničemerosti. — In vendar,» je pridjal z rahlim nežnim glasom, s čudovito spretnostjo posnemajoč razžaljena čustva, «in vendar znam odpustiti, ker nočem, da bi drugi trpeli, kakor trpim jaz. Da, Valerijine želje so še vedno povelje zame. — Prizanesel mi bom in ta sama mu boš sporočila to novico —. Ampak siromak mora biti že pol mrtev od žeje in onemoglosti —. Nesi mu čašo vina in povej mu, da bo prost, še preden zaide solnce!»

Obrnil se je k stranski mizici, kjer je stal vitek vrč talerničana in poleg njega dve srebrni čaši.

Valerija je slonela z glavo na mizi. Ko se je obrnil v stran, je naglo dvignila oči. Na kretnjah njegovih ramen je opazila, da je vzel nekaj iz svojega prsnega žepa, ko je nalival vino —.

V hipu ji je bil jasen nevarni položaj —. Ena izmed obeh čaš je bila zastupljena —.

Življenje bi bila dala, da bi dognala, katera —. Solze so se ji v trenutku posušile, živci so se ji napeli,

vstala je, novo bitje, odločna do same smrti, blede in lepa, pa mirna in zbranega duha.

«Ti me ljubiš, Placid,» je rekla in prišla za eno izmed obeh čaš. «Tolika zvestoba bi genila vsako žensko srce! — Napijem ti v znak, da sva si prijatelja, — vsaj prijatelja, če ne več —!»

Dvignila je čašo k ustnicam —. Pa ustavil jo je, naglo je segel po čaši in glas se mu je nekoliko tresel:

«Počakaj še trenutek!» je vzkliknil, jej vzel čašo iz roke in jo djal nazaj na krožnik. «Nisva se še pogodila! — Pa to vino je premočno in prerezko za tebe, imam drugega, ki ti bo boljše ugalajo. Vidiš, da nisem pozabil na tvoj okus!»

Nemirno se je smejal in ustnice so mu trepetale —. Valerija pa je vedela, da je desna čaša zastupljena. Obe sta bili enako polni in obe sta stali na krožniku.

«Vkljub vsemu, — tale človek me ni hotel zastupati —!»

Ta misel ji je za trenutek mehko legla na srce in rahel žarek priznanja za njenega oboževalca ji je napolnil dušo. Hudoben je bil, zloben, toda eno resnično pošteno čustvo, morebiti edino v celem njegovem življenju, mu je ona vzbudila, — ljubil jo je odkritosrčno in bal se je za njo —.

Omahovala je — pa le za trenutek. Eska, vkljenjen ležeč na kamenju, — ta slika ji je nanovo stopila pred oči, spomin na nesrečno, sramotno pogodbo jo je zbodel k novemu sovraštvu.

Položila je svojo roko na njegovo vdanostjo ženske, ki resnično ljubi, in ga pogledala s svojimi v solzah plavajočimi očmi, mehko in ljubeznivo —. Vedela je, kaka moč leži v tem njenem pogledu.

«Odpusti mi!» je šepetala. «Do danes te nisem znala

ceniti, te nisem poznala! Brezsrčna sem bila, brezčutna, blazna! Pa naučila sem se danes nauka, ki ga nikdar ne pozabim! Ne — nikdar več se ne bova prepirala —!»

Objel jo je, pritisnil si jo na srce, v glavi se mu je zavrtelo, ni slišal nič, ni videl več, ves omočen in ves pijan je bil njene očarujoče lepote, ves se je tresel in ustnice so mu šepetale pretrgane besede strastne ljubezni —.

Med tem pa je njena bela roka, ki se mu je tako zaupno ovila krog vratu, zamenjala čaše in srce, ki je tako divje bilo ob njegovem, ga je brezvestno obsodilo v — smrt —.

Izvila se mu je iz rok, si popravila lase raz čelo —. Ljubezen je slepa, zares, sicer bi bil moral opaziti, da so njena lica blede kakor marmor, namesto, da bi v njih plala vroča kri ljubezni, in da je povešala svoje oči pred njegovimi —.

«Napij mi,» mu je rekla z mehkim, v ljubezni se topečim glasom in z ljubkim smehljajem na ustnicah, kjer je ostal nepremičen, kakor v kamen vklesan, «napij mi v znak odpustanja! Najslajša čaša, kar sem jih kedaj pila, mi bo, če jo ti poljubiš s svojimi ustnicami —!»

Radostno je stegnul roko po čaši —.

Srce se ji je ustavilo v smrtnem strahu pričakovanja, — toda čaši sta bili enaki, — brez pomisleka je prijel za najbližjo, jo nesel k ustom in napol izpraznil —.

Z ljubečim smehljajem ji je ponudil ostanek —. Pa oko se mu je zameglilo, usta so se odurno spčila in ostala odprta, s polglasnim nerazumljivim krikom je nezavešten zdrknil vznak na divan —.

Skoraj da bi dala Eskino življenje, če bi bilo mogoče popraviti, kar se je zgodilo —.

(Dalje prihodnjč).

be. O stvari spregovorimo še posebej. Nekako čudno se nam pa zdi, kako more dr. Serbec, ki je kot občinski svetnik poklican, da štiti koristi občine, zastopati velekapital proti tisti občini, katero bi moral varovati vedno in povsod vsake škode. To vendar ne gre skupaj! Čedna družba so to, ti demokrati občinski svetniki! S tem, da so demokrati poslali v občinski svet dr. Serbeca, so pač napravili »pravega kozla za vrtnarja!«

Demokratski škandal. Zasledoval sem kot poslušalec v zadnji občinski seji razpravo. Ko pride na vrsto elektrarna Fala, me je zadeva zelo zanimala, ker imam doma tudi napeljavno elektriko v stanovanju. Odkrito rečeno: Ni mi vseeno, koliko plačam za elektriko, ker kot uradnik še komaj živim. Zelo mi je ugajalo temeljito poročilo dr. Leskovarja o tem važnem predmetu. G. poročevalcu se je videlo, da se je trudil, mnogo trudil, da odločno zavrne falske velekapitaliste in odbije njihove grabljive prste, s katerimi si hočejo popolnoma zaslužiti Mariborčane. Dasi sam pristaš demokratske stranke moram odkrito priznati, da občinski svetniki SLS vedno najodločnejše zastopajo koristi mestnega prebivalstva proti komurkoli. Osupnilo pa me je pri zadnji seji postopanje demokratov. Kakor bi dremali ali pa spali, so sedeli na svojih stolčkih pri vhodu, ne da bi le eden bil odprl usta v falski zadevi v prid mariborskega prebivalstva. Njihov vodja dr. Serbec pa je, kakor nekdanji Judež, vstal in odšel iz zborovalnice v temno noč, ko se je začela obravnavati električna zadeva. Kot zastopnik falskih izsevalcev in izžemalcev je bil seveda občinski svetnik dr. Serbec tožilec mestne občine in občinskega sveta. On, ki bi bil moral v občinskem svetu zagovarjati in z vsemi svojimi močmi braniti občinske koristi nasproti falskim velekapitalistom, je isto občinsko korporacijo, katere član je sam za par grošev, ki jih bo zaslužil, zahrbtno napadel ter jo izdal, kakor nekdanji Judež Kristusa in apostole na Oljski gori. Res, sram me je bilo v dnu srca, ko sem videl demokratskega svetovalca odhajati v temno noč ravno v trenutku, ko bi bilo najbolj potrebno povzdigniti glas za občni, javni blagor. Mislim sem si sam pri sebi: Če naši demokratski voditelji pri vsaki priliki svojemu žepu na ljubo izdajo ljudske koristi, ki bi jih morali braniti, potem imajo pač tisti prav, ki označbo demokratske stranke JDS berejo za »Judasi« — ljudskega blaga! Res, demokratski škandal!

«Vesna» občinska last. Župan poroča, da je pokrajinska vlada priznala Gospodinjso šolo »Vesno« za občinsko last. Šola bo upravljala občina sama po svojem kuratoriju in ne več slabe »gospodinje«, kakor dozdaj. Obč. svetnik dr. Verstovšek zahteva, da župan pojasni, kakšno da je gospodarsko stanje »Vesne«. »Vesna« je imela zadnja leta skrajno slabe »gospodinje«. Pred leti je dobila od vlade 30.000 kron podpore, a čez par mesecev je bila zopet v dolgovih za 150.000 kron, katere je takrat plačala deželna vlada. Gospodarica »Vesna« je brez vsakega dovoljenja in vprašanja prodajala inventar, stroje itd. in je vso kupnino zagospodarila. Zato naj gospod župan javno pove, kako »Vesna« danes stoji. Nikakor ne gre, da bi se to pred ljudstvom prikrivalo. Župan pravi, da je »Vesna« danes zopet več dolžna, kakor je bila pred leti. Obč. svetnik Žebot vpraša, ali je res, da je neka trdka poslala občini račun za 50 ženskih klobukov, ki jih je baje kupila »Vesna«. Gospod župan tega ne taji, pravi pa, da je dotični račun za ženske klobuke že poravnal. Zdej se vrši stroga revizija v »Vesni«. Ko bo gotova, bo izročil ves material dotičnemu odseku v poročanje in bo pojasnil razmere v »Vesni«. Res lepo mora biti v »Vesni! Voditeljica bi morala učiti dekleta skrbne-

ga in pametnega gospodarstva, uči jih pa z lastnim vzgledom zapravljati in razmetavati denar, navaja svoje učenke, kako treba na »puff« jemati pri trgovcih raznovrstno blago in nič plačati. Ni čuda, če bodo iz takega zavoda prišle same moderne gospodinje po vzoru »Micke Kovacheve«. Srečni možje, ki se jim bodo enkrat obesile na vrat mariborske »Vesnice«.

Nova hiša pred frančiškansko cerkvijo se začne v kratkem staviti. Staro stavbo že podirajo. Mestni stavbeni urad zahteva, da pride nova palača za približno poldrugi do dva metra višje gor na cesto. Zato mora Gospodarska banka dobiti od mestne občine 97 kvadratnih metrov sveta. Navadno se tak svet, ki ga graditelj kake hiše potrebuje od občine vsled tega, ker občina zahteva posebno stavbeno črto, odstopi zastonj, pa v Mariboru seveda ne. Gospodarska banka je svoj čas že prosila, da se ji odstopi ta svet. In res, občinski svet je bil takrat silno darežljiv in je dal banki svet zastonj s tem, da banka prestavi cestni kanal in nasiplje tam cesto približno 1 m na debelo. Banka pa se je za to darilo lepo zahvalila ter rekla: Občina naj ji svet proda, kanale in ceste pa si naj občina sama popravi. In tako je cela stvar prišla zopet v občinsko sejo. Odsek je predlagal, da se zahteva od banke za kvadratni meter 300 K. Občinski svetnik dr. Serbec pa je drugega mnenja. Pravi, da je tam najlepši prostor in da je kvadratni meter vreden najmanj 1000 kron. Zato predlaga, da se svet proda po 600 kron. Dr. Verstovšek ga pobija, češ: Banka tega prostora ne rabi. Če bo delala občina težave, potem bo banka pač stavila v sedajni črti ali pa sploh ne bo stavila. Dotični svet za občino nima nikake vrednosti. Občinski svetnik Slanovec pobija dr. Serbeca, rekoč: Demokrati so krivi, da si je banka premislila, s čim dotični svet zastonj. Po svojih neumnih glasilih, posebno po »Taboru«, so kričali, da so socijalni demokrati »šenkali« Gospod. banki — najlepši stavbeni prostor. Banka je postala ugozrna, vzela je svinčnik v roke in začela računati, koliko bi bilo vredno to darilo. Prepričala se je, da bi predstavitev kanala in nasip ceste stali nad 100.000 K ter je ta imenitni »šenk« odklonila. Dotični svet za občino nima nobene vrednosti. Prepričan sem, da bi dr. Serbec, če bi si tam hotel postaviti šotorček za prodajo pomaranč, nikdar ne dal za kvadratni meter 600 K. Končno se sklene, da se svet proda po 300 K kv. m. Proti so glasovali »dični« demokrati.

Draginjske doklade vsem mestnim uradnikom in uslužbencem je sklenil občinski svet izplačati po I. razredu draginjskih doklad državnih uradnikov. Treba bo za to okrog 2.200.000 kron. Izplačilo se izvrši 1. aprila. Dozdaj je mestna občina v uradniškem vprašanju kobacala za državo, zdaj pa ima država priložnost, da sledi vzgledu mestne občine in povzdigne za svoje uslužbence v Mariboru iz III. v I. razred draginjskih doklad!

Drake iščejo. Na mariborskem glavnem kolodvoru se policija poslužuje čudnih običajev. Vagoni dunajskih brzovlakov nosijo, kakor znano, male tablice z napisi: Von Wien nach Triest. Našim policajem so bile te tablice, ki

niso občinstva prav nič »izzivale«, tako zoprne, da so jih ob prihodu vsakega brzovlakla sneli raz vagonov in odnesli v svoje brloge. Čudno!

Čudnemu postopanju kolodvorske policije glede napisnih tablic na inozemskih brzovlakih se pridružuje najbrž tudi lojalna žel. uprava. Odslej namreč izklicujejo vratarji vse postaje severno od Maribora v nemškem jeziku (pri inozemskih vlakih), kar je logično in v interesu tujkega prometa. Nelogična pa je okolnost, da obešajo na proti severu odhajajoče inozemske garniture velike table z napisi: »Osební vlak proti Dunaju«. Vrtar bo klical: »Personenzug nach Graz, Wien,« slovenskega jezika neuki potnik pa bo iskal zamanj napis z označbo »Wien«. Malo več doslednosti, pa bo veliko manj sitnega povpraševanja pri odhodu inozemskih vlakov! Jugoslovanstvo še radi tega ni v nevarnosti, če se akomodiramo položaju, ki ga mora obmejno mesto zavzemati.

Akademija dijaške marijanske kongregacije v Mariboru, dne 25. marca v Narodnem domu se je dobro obnesla. Igra »Sv. Just« je napravila globok utis. Vsa čast našemu dijaštvu, ki pred javnostjo odkrito priznava, da koraka pod zaščito Marijino. Če jih tuintam tudi smešijo in zbadajo in mogoče tudi preganjajo, pa marijanski kongreganisti se tega ne ustrašijo. To so pravi mladi junaki, ki pred nikomur ne prikrivajo svojega verskega prepričanja. Le tako naprej po začrtani poti katoliških načel. Pogrešali pa smo pri akademiji marsikoga, ki bi moral ob takih prilikah počastiti naše mlade katoliške junake in jih s tem potrditi v dobrih načelih. Kdor izmed naših poseba nam nasprotne prireditve, plese in gledališke predstave, bi tudi lahko posetil prireditve katoliških dijakov!

Važen sestanek članov moške marijine kongregacije se vrši prihodnji četrtek, 30. t. m. po cerkveni pobožnosti, ob pol 8. uri zvečer v dvorani JSZ, Splavarska ulica šte. 4. Udeležba za vse kongreganiste obvezna. Prefekt.

Predstojništvo JSZ v Mariboru sporoča, da od 27. t. m. tajništvo zopet redno posluje. Uradne ure so od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne. Med tem časom se lahko obračajo člani in članice na tajništvo v vseh zadevah, plačajo članarino, dobe razna pojasnila itd. Tajništvo posluje v Gregorčičevi ulici 10-I.

Novo slovensko stavbeno podjetje Acceto in drugovi se je naselilo te dni v Mariboru na vogalu Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice. Več glej v inseratnem delu.

Osrednje društvo trgovskih nastavljenecv za Slovenijo, krajevna skupina Maribor naznanja, da ima vsak torek od 18. do pol 20. ure uradne ure v Slovenski ulici šte. 8, pritličje, kjer dobe člani potrebne nasvete in vplačujejo članarino. Istotam se sprejemajo novi člani. — Opozarjamo vse še neorganizirane tovariše, da se v njih lastnem interesu čimprej organizirajo in se sploh v vseh zadevah obračajo med uradnimi urami na odbor.

Državna borza dela. Po odredbi zakona o zaščiti delavcev (oddelek III. §§ 69—125) spremene dosedanje Državne posredovalnice za delo svoj službeni naziv v Državna borza dela. Razširi se tudi delokrog in uredi enotno moderno notranje poslovanje pri vseh državnih borzah dela v državi. Ko bo objavljen zakon o zaščiti delavcev, poskrbeli bomo potrebna pojasnila, ki bodo važna za delodajalce in delavce. Med drugim opozarjamo pa že sedaj na § 104, ki ukinja vse zasebne profesionalne posredovalnice služb v državi, kar moramo veseli pozdraviti. Državna borza dela v Mariboru, Stolna ulica 4.

STAVBENO PODJETJE

ACETTO IN DRUGOVI

DRUŽBA Z O. Z.

MARIBOR

vogel: Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice.

Se priporoča. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. 2—12 131

JAZ VAM SVETUJEM

da si pred nakupom obleke, perila in drugega blaga ogledate velikansko zalogo samo najbolj trpežnega materiala — fakturnega blaga pri —

SREČKO PIHLAR, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 5.

Cene čudovito nizke!

TRGOVINA

Na drobno Na debelo
emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se priporoča cenj. občinstvu

Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.

Dežne plašče

Klobuke

perilo

95

čevlje

dokolenice (gamaše), obleke, dežnike, palice, tržne torbice, potovalne košare, ročne torbice, motvoz (špaga) nudi v veliki izbiri po solidni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Mali oglasi:

Žepne ure precizijske in stenske popravljiva najsolidneje tvrdka R. Bizak, Maribor, Gosposka ulica šte. 16. 25—30

Prodajalna majhna, v Mariboru na prodaj. Naslov v upravnistvu lista. 2—3 130

POZORI!

Lincerplavotisk 1 m K 74, šifon 1a 1 m K 68 do K 84, pepita 100 cm širok 1 m K 120, srajce gladke in pisane od K 140 do K 220, hlačešina 128 cm širok 1 m K 180, žičnate žimnice, velikost po meri po K 480 do K 700, vrvi za perilo 15, 20, 25, 30, 40 in 50 m dolge. Vrvi za seno, splave, kleti, zvonove vsake debelosti in dolgosti. Nogavice za moške, ženske in otroke. Glavni in žepni robci, molinosplatin, modro platno, predpasnike, moške cajg-hlače, obleke za otroke, posteljne slamnjače, glavnike, krtače, biki, krema, mlo za roke, britve, žepne nože plahte impregnirane za vozove, mlatilnice in konje v vsaki velikosti po 1^a m K 100—, pamaštof beli 180 cm širok 1 m K 260— i. t. d. vse po najnižjih cenah v trgovini

ALOJZIJ GNIUSEK

Maribor, Glavni trg 6. 110

Trapistovski sir

vsakovrst. južnosadje

se dobi prvovrstno pri

Matija Lah-u

Maribor, Glavni trg 4

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂ %

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

Na drobno!

Na debelo!

Poskusite

kupiti dobro surovo in žgano kavo, sladkor, vse vrste moke in riža, svinjsko mast, bučno in fino namizno olje, domačo slivovko, rum, fini špirit (vinski cvet), fini konjak, kekse, čokolado, kakao, orehe, bošniške češplje, sardine, Maggi v steklenicah in v kockah, sveče, razna čistila, barve za obleke, vinski kis, kisovo kislino, galico, žveplo, ličeje (rafijo) in vse drugo špecerijsko in kolonijalno blago v trgovini

MILOŠ OSET, Maribor

Aleksandrova cesta 45, naspr. gl. kolodvoru.

Telefon št. 15.

108

Cene zmerne!

Postrežba točna!